

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Justice

Luxembourg, le **26 AVR. 2021**
Réf. QP-40/21

Monsieur le Ministre
aux Relations avec le Parlement
Service Central de Législation
Luxembourg

Objet : Question parlementaire n°3918 « Hate speech » du 24 mars 2021 des honorables Députés Carole Hartmann et Claude Lamberty

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de vous faire tenir en annexe la réponse commune à la question parlementaire sous rubrique.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'expression de ma considération distinguée.

La Ministre de la Justice

Sam TANSON

Äntwert vun der Madame Sam TANSON, Justizministesch an dem Här Claude MEISCH, Minister fir Educatioun, Kanner a Jugend op d'parlamentaresch Fro Nr. 3918 vun den honorabelen Deputéierte Carole Hartmann a Claude Lamberty

Ad 1) Ginn et am Beräich vum „Hate speech“ Statistiken, déi dëse Phänomen iwwerwaachen? Dans l'affirmative, wéi gu sech d'Chifferen iwwert déi lescht 5 Joer verännert?

D'Initiativ BEE SECURE vun der Lëtzebuergescher Regierung huet mat der BEE SECURE Stoptline (stoptline.bee-secure.lu) eng Offer, déi de Bierger d'Méiglechkeet gëtt, illegal Inhalter um Internet ze mellen. Nieft Duerstellung vum sexuellem Mëssbrauch un Mineuren an terroristeschen Inhalter kann een och-zudeem Rassismus, Revisionismus an aner diskriminéierend Inhalter mellen. D'Inhalter ginn vun BEE SECURE iwwerpréift an, falls noutwendeg, un déi zoustänneg Instanze weidergeleet, d.h. un d'Police Grand-Ducale oder un een vun den INHOPE Netzwierk Hotlines Partner wann den Inhalt an engem Land gehost gëtt wou eng oder méi Hotlines ugebuede sinn.

D'Zuelen vun gemellten Inhalter bei BEE SECURE an den leschten 6 Joer aus dem Beräich Rassismus, Revisionismus an aner diskriminéierend Inhalter:

2015: 356 Meldungen (96 weidergeleet)
2016: 114 Meldungen (46 weidergeleet)
2017: 110 Meldungen (58 weidergeleet)
2018: 122 Meldungen (68 weidergeleet)
2019: 219 Meldungen (152 weidergeleet)
2020: 292 Meldungen (240 weidergeleet)

D'Zuelen vun Veruerteelungen bzw. Fräispréich bei den zwee Bezierker am Kontext vum *Hate Speech*:

2015: 4 Veruerteelungen
2016: 9 Veruerteelungen
2017: 14 Veruerteelungen wéinst Opruff zum Haass an/oder zur Gewalt
1 Veruerteelung wéinst Négationnismus
11 Fräispréich (dovunner een géint eng Persoun, di parallel och wéinst aneren Aussoen dat selwecht Joer condemnéiert ginn ass)
2018: 8 Veruerteelungen
2 Fräispréich
2019: 6 Veruerteelungen
2020: 9 Veruerteelungen
3 Fräispréich
2021: 5 Veruerteelungen an 1 Fräispréich, di nach net all rechtskräfteg sinn.

Ad 2) Si Sensibiliséierungscampagne geplangt fir op de problem opmierksam ze maachen ? Wat ass virgesi fir der momentaner Entwécklung vun « hate speech » entgéintzewierken ?

BEE SECURE stellt all Schouljoer en aktuellt Thema an de Fokus. Am Schouljoer 2016/2017 gouf sech mam Sujet *Hate Speech* beschäftegt. Dës Décisioun gouf ë. a. getraff, well et am Joer 2015 duerch d'Entwécklung vun de Flüchtlingsstréim an Richtung Europa an och an Lëtzebuerg eng grouss Unzuel un gemellte Fäll bei der BEE SECURE gouf (eleng am August 2015 goufen 145 Fäll gemellt).

Dës Campagne hat den Titel *Share Respect – Stop Online Hate Speech*. Am Kader vun dëser Campagne goufen iwwert een Réseau un Partnerorganisatiounen an duerch eng Diffusioun an den Schoulen an

Jugendhaiser bis zu 3.000 Posteren uechter d'Land verdeelt. Dernieft sinn 30.000 Guiden iwwert de Sujet verdeelt ginn, de Groussdeel dovunner sinn direkt un Kanner an Jonker gaang, dat am Kader vun der Sensibiliséierungsaktiounen an de Schoulen, där all Joer ronn 1.000 duerchgefouert ginn. Zousätzlech sinn eng Rei Fiches thématiques vun der Equipe vun BEE SECURE entwéckelt ginn, déi och haut nach um Internetsite vun der Initiative ze fannen sinn. Den Parquet huet un der Sensibiliséierungscampagne deelgeholl, während därer een ganze Koup Aktivitéiten am Jugendberäich, an awer och am Erwuessenenberäich organiséiert ginn sinn.

Am Kader vun dëser Campagne gouf zesummen mam Conseil de Presse am September 2017 eng gemeinsam Netiquette (www.netiquette.lu) ausgeschafft, d.h. een guide de bonne conduite fir online Benotzer.

Am selwechten Joer gouf hei am Land mat engem breede Réseau un Acteuren, déi international Campagne *No Hate Speech Movement* vum Conseil de l'Europe ënnerstëtzt. Mat der Ënnerstëtzung vun der Œuvre Nationale de Secours Grande-Duchesse Charlotte sinn ëm déi 30 Projeten ëm d'Themen Respekt an *Hate Speech* organiséiert ginn.

Wéi d'Zuelen vun der BEE SECURE weisen, ass d'Thema nach ëmmer relevant. Och dowéinst wäert d'Internetpräsenz vun der BEE SECURE dëst Joer nach en Update kréien, fir datt d'Leit weider vun dësem Service profitéieren kënnen. De Sujet vun engem respektvolle Mateneen am Internet an speziell an de soziale Medien ass och festen Bestanddeel vun den BEE SECURE -Formatiounen. De Gros vun dësen Formatiounen gëtt an der Éducation formelle an non-formelle ugebueden. (cf. Ad 4)

Allgemeng leeën déi betraffe Servicer vum Éducatiounsministère den Haaptakzent op d'Sensibiliséierung duerch Bildung, souwuel am formellen wéi non-formellen Beräich. Schoulesch an ausserschoulesch Inhalter an Kaderen, Initiativen, an Campagnen ginn permanent ugepasst.

De Grupp Préventioun vun der Police intervenéiert och an de Schoulen fir op d'Geforen vum virtuellen *Mobbing* opmierksam ze maachen, an de Kanner a Jugendlechen Outilen mat op de Wee ze ginn, fir sech ze wieren, wann si Affer ginn vun virtuellem *Mobbing*.

Et gëtt gehofft, datt di Veruerteelungen duerch di lëtzebuerger Gerichter eng ofschreckend Wirkung hunn an och hiren Deel dozou bäidroen, datt d'Benotzer vun *Online*-Plattformen sech zweemol iwwerleeën, wat si schreiwen.

De Parquet proposéiert och alternativ Stagen zu enger Poursuite bei *respect.lu*, eng Initiative vun der a.s.b.l. SOS Radicalisation, fir Persounen, di sech eventuell strafbar gemaach hunn mat engem problemateschen Commentaire, an der Hoffnung, datt si di elementar Verhalensreegelen integréieren, an net méi opfälleg ginn.

Ad 3) Wat kann de Bierger maache fir sech géint esou e Verhalen am Internet ze schützen? Kann de Bierger rechtlech géint esou ee verhale virgoen?

Jee nodeems op et eng perséinlech Attack op de Bierger ass, oder op den Haasscommentaire sech géint eng Communautéit riicht, ginn et ënnerschiddlech Manéieren, fir drop ze reagéieren.

Wéi am Ad 1) schonn erwäant, gëtt et mat der BEE SECURE Stopline een Service, deen et de Bierger erméiglecht, illegal Inhalter, dorënner *Hate Speech*, ze mellen. Dëst am Wëssen, datt dës Inhalter iwwerpréift ginn an un déi zoustänneg Instanze weidergeleet ginn. D'Meldunge ginn gepréift, andeems gekuckt gëtt, ob e Verstouss géint een oder méi Strofgesetzer virläit (*Articles 454 - 457-4 du Code Pénal - Chapitre VI. - Du racisme, du révisionnisme et d'autres discriminations*).

Wann een perséinlech ugegraff gëtt, kann een eng Plainte bei der Police oder beim Parquet déposieren géint den Auteur vum Commentaire (eventuell och tëscht den Hänn vum Untersuchungsriichter, wann een eng *constitution de partie civile* mécht). De Parquet informéiert d’Affer dann iwwert d’Suite vum Dossier.

Et kann een och de supposéierten Auteur vum Haasscommentaire direkt op d’Beziirksgeriicht zitieren.

Wann een sech einfach nëmmen un engem Haasscommentaire stéiert, deen *online* ass, dann kann een beim Plattformebedreiwer respektiv Säitebedreiwer intervenieren, fir de *Post* erofhuelen ze loosse, oder der BEE SECURE Stoptline de Bäitrag anonym mellen. An deem Fall wier et gutt, souwuel een Link, wéi och een Screenshot matzeschécken, fir de Fall, datt de Commentaire schonn gelöscht wier.

An all Fall, wou een sech duerch eng vermeintlech Strofdot verletzt spiert, kann een sech un de Service d’Aide aux Victimes (SAV) vum Service Central d’Assistance Sociale (SCAS) wenden, wou di professionell, speziell ausgebild an kompetent Mataarbechter mat vill Fangerspëtzegefill a Versteesdemech d’Affer virun, während an nom Prozess begleeden, oder esouguer déi Affer opfänken, fir déi den Haassbäitrag net ënnert eng strofrechtlech Qualifikatioun fält.

Beim Counterspeech muss een gutt oppassen, datt een net selwer zum *Hate Speechler* gëtt; am Beschte mécht een Faktencheck oder et hannerfreet een di problematesch Ausso.

Ad 4) Eis Jugend wiist ëmmer méi digital op. Wéi kënnen och si virun „hate speech“ am Internet geschützt ginn?

Jonk Leit ginn online mat Ausdréck a Kommentare konfrontéiert, déi beleidegen, diffamieren an blessieren kënnen. Et ass dowéinst wichtig, datt dëst Thematische fréi opgegraff ginn an der Educatioun vun de Kanner an Jonken. Am Medienkompass (edumedia.lu), deen am Joer 2020 vum Ministère fir Educatioun, Kanner a Jugend (MENJE) agefouert gouf, sinn den Ëmgang mat *Hate Speech* an *Cybermobbing* als Kompetenzfeld genannt. Grundsätzlech soll de Kanner an Jonke fréi gewise ginn, datt et wichtig an richtig ass, am Internet respektvoll een mat deem aneren ëmzegoen. D’Objektiv ass et, de Kanner an Jonken, Messagë mat op de Wee ze ginn, fir esou en respektvollt Mateneen am Internet ze fuerderen.

Am Kader vun der Campagne *einfach Digital* gëtt d’Jugend am Enseignement fondamental an, vun der Rentrée 2021/22 un, nieft den autonome Lycéesprojeten, am Enseignement secondaire mat der digitaler Welt bewusst konfrontéiert: mam Mediekompass als national Referenz léiere si bewusst handelen. Duerch d’Aféierung an d’Kodieren an d’algorithmesch Denken am Enseignement fondamental ginn se mam Fonctionnement vun der digitaler Welt sensibiliséiert. Doropper-opbauend gëtt vun der Rentrée 2021/22 un dat neit Fach Sciences numériques an 17 Pilotschoulen op 7e ugebueden, fir vun der Rentrée 2022/23 un flächendeckend op 7e ëmgasat ze ginn. No der Pilotphas 2022/23 op 6e, an 2023/24 op 5e, wieren all Lëtzebuerger Klasse vum Cycle inférieur ofgedeckt. Dës Schüler ginn esou fir déi digital Welt fit gemaach, och op etheschem Niveau: mat, duerch an iwwer d’Medien.

Am neie Fach ginn sechs grouss Achsen Thematiséiert an handlungsorientéiert abordéiert : „*Meng digital Welt an ech!*“, „*De World Wide Web, säin Netzwierk an ech!*“, „*Do you speak Informatik? Meng Sprooch, hir Sprooch!*“, „*D’Spill – analog oder digital, eleng oder zesummen – ee ganze Programm!*“, „*De Roboter, e Partner am gudden an am schlechte Sënn?*“, „*Eng Maschinn, méi schlau wéi ech, ass dat méiglech?*“.

Besonnenesch an der Achs „*De World Wide Web, säin Netzwiirk an ech!*“ ginn d'Reegelen um Internet an d'Responsabilitéit vum Benotzer Thematiséiert: *Hate Speech, Cybermobbing* ginn do ënnert anerem an verstärkter Kollaboratioun mat BEE SECURE an Ugrëff geholl.

D'Initiativ BEE SECURE propagéiert an hire Sensibiliséierungsaktiounen Messagen ewéi „*Hannert all Bildschierm sëtzt e Mënsch*“ an „*Den Internet ass kee rechtsfräie Raum*“. Konkret dréit d'Initiativ mat verschiddene Mesuren derzou bäi, datt Kanner an Jonker esou fréi wéi méiglech mat dese Sujete konfrontéiert ginn a sech déi noutwendeg Kompetenzen uneegne kënnen, fir heimadder ëmzegoen a fir en respektvollt Mateneen am Internet ze fuerderen.

1. *Sensibiliséierungsformatiounen fir déi Jonk*

Een wichtege Pilier vu BEE SECURE sinn d'Sensibilisatiounssessiounen, déi sech un Schouklasse vum Enseignement fondamental an secondaire riichten. Insgesamt waren dëst am Joer 2020, 184 Schouklasse am Enseignement fondamental an 306 Schouklasse am Enseignement secondaire. Zousätzlech goufen et awer och nach 7 Formatiounen an Maison-relaisen an 11 Formatiounen an Jugendhaiser. Duerch d'Schoulschléissungen am Kader vun der COVID-19-Situatioun sinn dës Zuele par rapport zu 2019 an de Jore virdrun natierlech méi niddereg. A sämtleche Klasse spillt de Sujet *Cybermobbing* eng grouss Roll an den Formatiounen. Fir 7es-Klassen, wou dës Sensibilisatiounssessioun obligatoresch ass, ass elo zënter dem Wanter 2020/21 en spezifescht Modul iwwer *Hate Speech* an d'Formatioun agebaut ginn. Aktuell gëtt och un enger spezifescher Formatioun iwwer *Cybermobbing* fir Klasse vum Cycle 2 geschafft.

2. *Sensibiliséierungsformatiounen fir d'Ëmfeld (Elteren, Enseignanten an Erzéier)*

En weidere groussen Deel vun de Formatiounen vun BEE SECURE riicht sech un d'Eltere souwéi un d'Enseignanten an d'Erzéier. 2020 goufe 25 Elterenowender an 22 Formations continues fir Enseignanten an Erzéier organiséiert. Problematesch Inhalter ewéi *Hate Speech* a *Cybermobbing* spillen och hei eng grouss Roll.

3. *Qualitativ Informatiounen um Internetsite*

Op der Internetsäit www.bee-secure.lu besteet eng spezifesch Rubrik zu *Hate Speech* (<https://www.bee-secure.lu/de/risiken/hate-speech/>). Dësen Deel beinhalt wichteg Äntwerten zum Sujet souwéi eng Oplëschtung vu Publikatiounen ronderëm *Hate Speech*.

4. *Berodungsservice BEE SECURE Helpline*

Mat der BEE SECURE Helpline (8002 1234) besteet eng Ulafstell fir sämtlech Leit, déi sech wëlle vertraulech an anonym vun Experten aus dem psychosoziale Feld berode loossen. Och op der Helpline spillen Thematiken ewéi *Hate Speech* a *Cybermobbing* eng Roll.

Ad 5) Wat fir Alterskategorien si besonnenesch am Risiko mat „hate speech“ konfrontéiert ze ginn? Gëtt d'Thema „Hate speech“ an der Schoul thematiséiert, an a welche Klassen?

Et ginn keng Statistiken iwwer Alterskategorien déi besonnenesch am Risiko mat *Hate Speech* konfrontéiert sinn.

Op 7e kréien eng Réi Jugendlecher hiren éischten Handy, an domadder den direkten Zougang zu soziale Medie wéi zum Beispill *Snapchat* an *Tik Tok*. Nieft dem neie Fach Sciences numériques (cf. Ad 4) huet

d'Thema *Hate Speech* natierlech och seng Plaz am Cours Vie et société, z. B. an den Themeberäicher "Anerkennung und Ausgrenzung" op 6e a "Medien und Mythen" op 5e.

Och den Zentrum fir politesch Bildung (ZpB) geet an sengen Unterrichtsmaterialien op d'Thema an, z. B. an der Publikatioun *Duerchbléck No. 6 – Click&go?* (S. 32). Och ouni sech elo op konkret Zuele kënnen ze beruffen, ass no Aschätzung vun BEE SECURE d'Thema *Hate Speech* e Phänomen, wat sech hei zu Lëtzebuerg dacks an de soziale Medien, zum Beispill an der Kommentarspalt vun Säite vun Medienhaiser oder op Säite vun Persounen, déi méi staark an der Öffentlechkeet stinn, ofspillt. Et ass hei och e Phänomen, wat no Aschätzung vu BEE SECURE éischter d'Verhale vun Erwuessene betrëfft.

Bei Kanner a Jonke spillen virrangeg aner Forme vun *Hate Speech* respektiv Erfarunge mat Haass am Internet eng Roll ewéi bei den Erwuessenen. Fir Kanner a Jonker besteet beispillsweis op Plattformen wéi *Tik Tok*, a méi privaten Chatgruppen ewéi bei *WhatsApp* oder och bei Interaktiounen an Online-Videospillen, de Risiko, mat aggressive Kommentaren, Beleidigungen oder Mobbing konfrontéiert ze ginn. Dowéinst setzt d'Sensibiliséierung fir Kanner an Jonker ganz fréi an méi breet beim Sujet „respektvollt Verhalen am Internet“ un.

Ad 6) Wat ass déi éischt Ulafstell fir betrafte Kanner a Jugendlecher, wou si Hëllef kenne kréien?

Nieft deenen evidente Bezuchspersounen (Elteren, Léierpersoun, Regent, Psychologen am SePAS oder SSE) ginn et eng Rei Ulafstellen, un déi sech Betreffener kënnen richten, fir Fäll vun *Hate Speech* ze mellen an an aller Vertraulichkeet an am Respekt vun der Anonymitéit Hëllef ze kréien:

- BEE SECURE Helpline, Tel. : 8002 1234 (www.bee-secure.lu)
- Kanner-Jugendtelefon, Tel. : 116 111 (www.kjt.lu)
- BEE SECURE Stoptline : www.stoptline.bee-secure.lu kann een all Form vun *Hate Speech* mellen, vun deenen een Beleger (z.B. Screenshots) huet.
- Police

Donieft kann een sech bei Fäll vun Diskriminéierung un de Centre pour l'égalité de traitement (CET) richten, deem säin Zil d'Promotioun, d'Analys an d'Iwwerwaachung vun der Gläichbehandlung tëschent Persounen, ouni Diskriminatioun op Grond vun der Rass oder der ethnescher Hierkonft, vum Geschlecht, vun der sexueller Orientéierung, vun der Relioun oder den Iwwerzeegungen, vun engem Handicap oder vum Alter ass.

Eng zentral Ulafstell hei am Land ass de Kanner-Jugendtelefon (11 6 111). Hei kënnen Kanner a Jonker eng anonym, vertraulich an gratis Berodung kréien. Et ass awer och méiglech, de Service vun der Online Help vum Kanner-Jugendtelefon (KJT) ze benotzen.